

2024-03-17

Till Högsta domstolen

Inges endast per e-post till Svea hovrätt, svea.avdelning5@dom.se

Överklagande av Svea hovrätts dom 2024-02-29 i mål T 135-22

Parter

Klagande

Göran Lambertz, Hörnstensvägen 6, 756 45 Uppsala, glambertz@hotmail.com, tel. 070 3128831

Ombud: Advokat Sunita Memetovic, Advokatfirman Ericksson & Häggquist AB, Smedsgränd 2 A, 753 20 Uppsala, sunita@ehlaw.se, tel. 073 0512680

Rättegångsbiträde: Jur. kand. Cecilia Brorman, Brorman jurister, Köpenhamnsvägen 42, 217 71 Malmö, cecilia@juristbrorman.se, tel. 073 3880811

Motpart

Staten genom Justitiekanslern, Box 2308, 103 17 Stockholm

Företrädd av byråchefen Anneli Skoglund och föredraganden Alexandra Pettersson Åberg, samma adress

Saken

Skadestånd

--

1 Inledning och yrkanden

Det är naturligtvis ovanligt att ett f.d. justitieråd överklagar en dom till Högsta domstolen. Och det finns flera skäl att inte överklaga. Jag har vägt dessa skäl mot de argument som finns däremot och till sist kommit fram till att skälen för att klaga överväger. Det främsta skälet är att målet inrymmer några frågor om frihetsberövanden

vilkas prövning i Högsta domstolen kan göra stor nytta för kvaliteten och rättssäkerheten i förundersökningar om brott.

Sålunda överklagar jag den rubricerade domen och yrkar att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd samt ändrar domen så att mina yrkanden i hovrätten bifalls (se slutskriften i hovrätten avsnitt 2), alternativt återförvisar målet till hovrätten för prövning i enlighet med det som Högsta domstolen kan komma att uttala. Jag yrkar inte någon ersättning för rättegångskostnader.

2 *Skäl för prövningstillstånd*

Som skäl för prövningstillstånd åberopar jag följande.

1. Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen klargör i vad mån trovärdigheten måste kontrolleras hos den som anmäler ett allvarligt brott och därvid prövar om det hinder som må finnas att kontrollera målsägandens förekomst i liknande ärenden utgör tillräckliga skäl att underlåta en sådan kontroll. – *trovärdighetskontroll*
2. Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar hur åklagaren har att beakta dels riskerna för falska anmälningar enligt bl.a. Brå:s statistik, dels motsättningar och inkonsekvenser i den berättelse som en brottsanmälare lämnar. – *riskuppföljning*
3. Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar i vad mån frihetsberövande bör ske om det står klart att den som anmält brottet kan ha försökt manipulera bevisningen. – *hänsyn till möjlig bevismanipulation*
4. Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar om det utgör ett fel av åklagaren att före ett beslut om frihetsberövande inte känna till ett bevis som tagits fram i utredningen och som starkt talar för att anmälaren har farit med osanning. – *kunskap om utredningen*
5. Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar om kravet på sannolika skäl för anhållande och häktning är uppfyllt vid bevisövertikt (mer än 50 % sannolikt), eller om det fordras mer eller mindre än så. – *innebörden av sannolika skäl*
6. Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen uttalar vilken betydelse den s.k. ursprungssannolikheten bör tillmätas vid bevisvärdering i ett konkret fall. – *bevisvärdering*
7. Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar om åklagaren vid en häktningsförhandling får åberopa svar som lämnats av den misstänkte under inflytande av frågor som varit sakligt felaktiga och vilseledande. – *åklagarens objektivitetsplikt*
8. Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar hur bevisbördan ska fördelas i ett mål om skadestånd när käranden påstår att åklagaren vid en häktningsförhandling har underlåtit att nämna en omständighet som tydligt talade för att den misstänkte var oskyldig. – *bevisbördans fördelning*

Under det här målets gång har flera advokater sagt mig att rättssäkerheten är oroande dålig när det gäller beslut om anhållande och begäran om häktning. Domstolarnas avgöranden i målet vittnar enligt min mening också om detta. Av naturliga skäl kommer frågor om vilka krav som ska ställas för sådana beslut endast sällan under Högsta domstolens prövning. Uttalanden av domstolen är inte minst därför angelägna.

3 *Hovrättens dom och preciseringar av skälen för prövningstillstånd*

Hovrättens dom är kort. De egentliga skälen innehåller i stort sett bara korta ställningstaganden till de påståenden om fel från åklagarens sida som jag har gjort.

Hovrättens sätt att bemöta mina påståenden synes dock ge ett relativt gott underlag för att bedöma frågan om prövningstillstånd i dess enskildheter. Jag väljer därför att presentera mina påståenden, hovrättens (ordagranna) bedömningar och skälen för prövningstillstånd i tabellform.

Kärandens påståenden	Hovrättens ställningstagande	Preciserat skäl för prövningstillstånd
1. Försummelse att före anhållningsbeslutet undersöka målsägandens förekomst i liknande ärenden	”Annika Bokefors har i sitt förhör förklarat att sekretessregler hindrar rutinmässiga kontroller av en målsägandes förekomst i liknande ärenden [...]. Hovrättens bedömning är att avsaknaden av sådana undersökningar och kontroller inte utgör fel eller försummelse.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar om det hinder som må finnas att kontrollera målsägandens förekomst i liknande ärenden utgör tillräckliga skäl att underlåta en sådan kontroll.
2. a) Försummelse att före anhållningsbeslutet ta reda på mer om målsägandens bakgrund b) Försummelse att undersöka EA:s allmänna trovärdighet genom frågor m.m.	a) ”Annika Bokefors har i sitt förhör förklarat att [...] ytterligare information om målsäganden inhämtades allteftersom utredningen fortskred och anledning därtill framkom. Hovrättens bedömning är att avsaknaden av sådana undersökningar och kontroller inte utgör fel eller försummelse.” b) ”Hovrättens bedömning är att bevisningen i målet inte styrker detta påstående.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen klargör i vad mån trovärdigheten måste kontrolleras hos den som anmäler ett allvarligt brott.
3. Försummelse att tillräckligt beakta	”Vad som i en given situation är ett tillräckligt beaktande av	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att

riskerna för falska anmälningar enligt bl.a. Brå:s statistik	något lämnar ett stort utrymme för skilda bedömningar. Hovrätten finner att Göran Lambertz inte har styrkt sitt påstående.”	Högsta domstolen prövar hur åklagaren har att beakta riskerna för falska anmälningar enligt bl.a. Brå:s statistik.
4. Försummelse att i behövlig utsträckning ställa följdfrågor vid förhör med målsäganden och att granska om hennes berättelse var konsistent	”Även vad som är behövlig utsträckning lämnar ett stort utrymme för skilda bedömningar. Hovrätten finner att påståendet inte är styrkt.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar hur åklagaren har att beakta motsättningar och inkonsekvenser i den berättelse som en brottsanmälare lämnar.
5. Försummelse att beakta att målsägandens första berättelse omöjliggjorde det som hon sedan hävdade, dvs. att hon hade somnat i slutet av samtalet med vittnet	”Hovrätten finner att påståendet inte styrks av bevisningen i målet.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar hur åklagaren har att beakta motsättningar och inkonsekvenser i den berättelse som en brottsanmälare lämnar.
6. Försummelse att förhålla sig kritisk till den av EA påstådda omöjliga samlagsställningen	”Vad det innebär att förhålla sig kritisk lämnar ett mycket stort utrymme för skilda bedömningar. Göran Lambertz har inte, enligt hovrättens uppfattning, styrkt sitt påstående.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar hur åklagaren har att beakta motsättningar och inkonsekvenser i den berättelse som en brottsanmälare lämnar.
7. a) Försummelse att dra adekvata slutsatser av att EA inte lämnade in sin telefon trots påminnelser b) Försummelse att före anhållningsbeslutet kontrollera MB:s telefon och dra slutsatser av hans senfärdighet	a) ”Ett styrkande av detta påstående förutsätter bevisning för vilka slutsatser som var adekvata. Bevisningen i målet är inte sådan att detta eller påståendet är styrkt.” b) ”Den inte utförda kontrollen av telefonen utgör enligt hovrättens mening inte fel eller försummelse vid myndighetsutövning.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar i vad mån frihetsberövande bör ske om det står klart att den som anmält brottet kan ha försökt manipulera bevisningen.
8. Försummade frågor, utredningsåtgärder och slutsatser beträffande ljudinspelningarna	”Göran Lambertz har angett ett antal exempel på sådana frågor, utredningsåtgärder och slutsatser som enligt hans mening hade varit	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar i vad mån frihetsberövande bör ske

	motiverade. Avsaknaden av just dessa frågor, utredningsåtgärder och slutsatser får anses ostridig. Men hovrättens bedömning är att avsaknaden inte utgör fel eller försummelse vid myndighetsutövning.”	om det står klart att den som anmält brottet kan ha försökt manipulera bevisningen.
9. Försummade frågor, utredningsåtgärder och slutsatser beträffande återställningen av telefonen, inga försök att få fram ev. raderat material	”Hovrätten finner att, även om sådana utredningsåtgärder och slutsatser samt försök inte förekommit, detta inte utgör fel eller försummelse.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar i vad mån frihetsberövande bör ske om det står klart att den som anmält brottet kan ha försökt manipulera bevisningen.
10. Försummelse att observera och ta hänsyn till att viktiga meddelanden sannolikt hade raderats i EA:s telefon	”Bevisningen styrker enligt hovrättens mening inte att åklagaren rent faktiskt inte har observerat detta eller tagit hänsyn därtill.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar om det utgör ett fel av åklagaren att före ett beslut om frihetsberövande inte känna till ett bevis som tagits fram i utredningen och som starkt talar för att anmälaren har farit med osanning.
11. Försummelse att rätt värdera kravet på sannolika skäl före anhållandet	”Vad som är rätt värdering av kravet på sannolika skäl lämnar ett stort utrymme för skilda bedömningar. Hovrättens uppfattning är att bevisningen i målet inte styrker påståendet.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar om kravet på sannolika skäl för anhållande och häktning är uppfyllt vid bevisövertikt (mer än 50 % sannolikt), eller om det fordras mer eller mindre än så.
12. a) Försummelse att rätt värdera min berättelse, särskilt i förhållande till EA:s b) Försummelse att beakta ursprungssannolikheten på ett rimligt sätt	a) ”Bevisningen i målet styrker inte påståendet.” b) ”Vad som menas med beaktande på ett rimligt sätt lämnar ett mycket stort utrymme för skilda bedömningar och resultat. Det kan tilläggas att	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen uttalar vilken betydelse den s.k. ursprungssannolikheten bör tillmätas vid bevisvärdering i ett konkret fall.

	ursprungssannolikhet enligt hovrättens mening har ytterst begränsad betydelse för bevisvärderingen i det konkreta fallet. Göran Lambertz inte har styrkt sitt påstående.”	
13. Fel vid relaterandet av vad jag hade sagt om klänningen och vid hänsynstagandet till och användandet av mitt svar	”Även om påstådda fel skulle ha gjorts, vilket bevisningen inte styrker, är det hovrättens uppfattning att dessa varken enskilt eller sammantagna utgör fel eller försummelse vid myndighetsutövning.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar om åklagaren vid en häkttingsförhandling får åberopa svar som lämnats av den misstänkte under inflytande av frågor som varit sakligt felaktiga och vilseledande.
14. Undanhållande av viktig bevisning vid häkttingsförhandlingen; åklagaren var skyldig att redovisa alla de omständigheter och bevis som tydligt talade mot att jag var skyldig	”Hovrättens bedömning är att Göran Lambertz inte har styrkt sitt påstående.”	Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar hur bevisbördan ska fördelas i ett mål om skadestånd när käranden påstår att åklagaren vid en häkttingsförhandling har underlåtit att nämna en omständighet som tydligt talade för att den misstänkte var oskyldig.

4 Grunder m.m.

Mina grunder är desamma som de som anges i min slutskrift i hovrätten (hovrättens aktbil. 35, avsnitt 3). Detsamma gäller utvecklingen rörande principfrågorna (avsnitt 4) och utvecklingen av grunderna (avsnitt 5).

5 Ett par påpekanden om hovrättens dom

Hovrättens korta dom utgår helt och hållet från den mycket korta sammanfattning av grunderna som jag gjorde där i syfte att underlätta och skapa överblick. Inget resonemang förs därutöver utifrån grunderna som de preciserades och utvecklades. Inget resonemang förs heller utifrån bevisningen. Hovrättens sätt att hantera grunderna och bevisningen ger nästan intrycket att man inte över huvud taget har tagit hänsyn till dem, utan nöjt sig med sammanfattningen.

Ett ganska tydligt exempel gäller en av de allra viktigaste frågorna i målet, nämligen hur bevisbördan ska fördelas i ett mål om skadestånd när käranden påstår att åklagaren vid en häktningförhandling har underlåtit att nämna en omständighet som tydligt talade för att den misstänkte var oskyldig. I denna fråga förde jag ett ganska ingående resonemang och anförde bl.a. detta när jag slutförde min talan (aktbil. 41 i hovrätten):

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2013 s. 145 (Landskronabranden) kommit fram till att det i skadeståndsrättsliga sammanhang är av stor vikt att en beslutssituation, som potentiellt kan komma att medföra en skada, dokumenteras så att det vid en efterprövning av det fattade beslutet ska vara möjligt att avgöra om det hade gått att fatta ett annat och bättre beslut. En part som inte har utfört en sådan kontrollerbar utvärdering ska enligt Högsta domstolen ha den bevismässiga nackdelen av eventuella oklarheter i utredningen.

Jag menar att denna grundprincip – bevismässig nackdel för den som inte dokumenterar en beslutssituation som kan medföra skada – rimligen måste tillämpas, rentav a fortiori, på den situation som är aktuell i målet, alltså att åklagaren hävdar ("tror") att hon nämnde en avgörande omständighet vid en häktningförhandling. Det är lätt för åklagaren att spara sitt manus med åtminstone de viktigaste punkterna under en tid, för det fall skadestandsfrågan skulle bli aktuell.

I denna del skrev hovrätten alltså: "Hovrättens bedömning är att Göran Lambertz inte har styrkt sitt påstående."

Kan en svensk domstol avgöra en rättsfråga på det sättet, om man är medveten om att den förekommer i målet?

5 *Bevisning*

Jag åberopar tills vidare den bevisning som angavs i min slutliga bevisuppgift i hovrätten (aktbil. 37).

Uppsala dag som ovan

Göran Lambertz
(korrespondens i målet kan ske med undertecknad)